

FLYDDA DAGAR

NR 1/2020

Årg.nr. 23 nr. 58

Linde Bergslags Släktforskarförening

Grundades 7 mars 1996 med Lars Sundgren som initiativtagare. Föreningen skall tillvarata medlemmarnas intresse för släkt-, folkliv- och bygdeforskning om vår bygd och dess innevånare i svunnen tid.

Adress:

Linde Bergslags Släktforskarförening
c/o Ingegerd Nordin, Fanthyttan Sandgrund 308
711 96 Storå

Besöksadress:

Banvägen 26, Lindesberg

E-post: styrelsen@lindeforskare.se

Hemsida: www.lindeforskare.se

Org.nr. 875002-6349

Flydda Dagar

är föreningens medlemstidning och ges ut med tre nummer per år.

Pris för icke medlemmar: 50:- kronor/styck

Författarna ansvarar för innehållet i sina artiklar.

Ansvarig utgivare

Göran Jansson, Lindesberg

070-209 05 79

52goranj@gmail.com

Tidningsredaktionen

Ann Charlotte Laudon-Tegerhult

Kursledare

För kursverksamheten ansvarar:

Calle Lindström, Lindesberg 070-545 54 87

E-post: callel@telia.com

Andra kursledare

Göran Jansson 0581-167 68 070-209 05 79

Ann Charlotte Laudon-Tegerhult

0581-130 63 070-453 63 43

MEDLEMSAVGIFT

200:- för enskild medlem, 300:- för familj

BG 394-5854

Innehåll:

sid. 2	Styrelse och övrig information
sid. 3.	Ordföranden har ordet.
sid. 4.	Årsmötet, information
sid.5.	Lindesbergs Barnhem förf. Solvieg Andersson.
sid. 10	Från Siggeboda till Kina förf. Ann Charlotte Laudon-Tegerhult
sid. 13	Lindesberg i Världen förf. Sven Erik Larsson
sid. 15	Krigsminnen förf. Gunilla Didriksson
sid. 18.	Föreningsinformation

Styrelse

Ordförande: Göran Jansson, Lindesberg
070-209 05 79 e-post: 52goranj@gmail.com

Sekreterare: Ingegerd Nordin, Fanthyttan
0581-510 97 e-post: ing.nordin@telia.com

Vice ordförande: Sven Erik Larsson, Lindesberg
070-854 53 08 e-post: svala@telia.com

Ledamot: Pär-Georg Johansson
073-053 58 78 epost: pergeorgjohansson@gmail.com

Ledamot: Ann Charlotte Laudon-Tegerhult
0581-130 63 070-453 63 43
ann-charlotte.laudon-tegerhult@telia.com

Suppleant: Leif-Göran Alvarsson
Suppleant: Karin Ericsson, Lindesberg
0581 141 06 epost: karin.ericsson47@yahoo.se
Suppleant: Margareta Nordahl

Adjungerad
Kassör: Lisbet Nordlander, Lindesberg
070- 204 61 41
e-post: rya.redovisning@telia.com

Valberedning

Calle Lindström, Lindesberg
Carl Olov Granath, Lindesberg

Ordförande har ordet

Så har Ni i Er hand ännu ett nummer av "Flydda Dagar", gjord i corona-tider och med "Lindesberg i Världen" som tema. För föreningen och samhället i övrigt är denna vår inte lik något annat vi upplevt. Vi följer folkhälsomyndighetens rekommendationer och har i princip lagt ner all verksamhet tills vidare. Det betyder att lokalen är stängd på torsdagar, nybörjarkursen har avbrutits och föreläsningarna är inställda. Men det betyder ju inte att man inte kan släktforska.

Det finns hur mycket som helst att komplettera sin forskning med, och har man internet så finns mycket att hitta. I föreningslokalen har vi ju ArkivDigital, med sina fantastiska sökbara register, för att hitta ingångar till kyrkböckerna.

Du som inte prenumererar på AD hittar kyrkoarkiven och mycket mer på SVAR och Digitala Forskar-salen <https://sok.riksarkivet.se/digitalaforskar-salen>. Det är gratis och det enda som krävs är att du registrerar dig för att få till gång till allt där.

Själv har gått igenom en del gammal forskning och hittat nya uppgifter i de kyrkböcker som släppts p.g.a sekretessgränserna sedan jag senast släktforskade på dessa personer.

En annan källa jag vill puffa för är Lantmäteriet och deras "Historiska kartor" som finns på <https://historiskakartor.lantmateriet.se/historiskakartor/search.html>. Där finns bland annat de "Häradsekonomiska kartorna" från 1800-talets senare hälft. Dessa kartor ger en bild av hur landskapet och orterna såg ut då och har man tur kan man finna minsta backstuga. Kartorna är dessutom vackra och riktiga konstverk. Vidare finns en mängd handlingar rörande laga skiften, gränsdragningar och avstyckningar mm.

Bouppteckningarna är en källa som ofta ger en djupare bild av hur ens förfäder hade det än vad vi får av vanliga kyrkböcker. Men det är långt ifrån alla bouppteckningsböcker som har register så ofta får man börja från början i boken och leta. Men när och om man hittar bouppteckningen så är letandet mödan värt.

Bouppteckningarna förr var mycket detaljerade och tog i princip upp allt som fanns i ett hushåll. Om du stöter på problem i din forskning eller kör fast på något så får du gärna kontakta oss på mail.

Vi hoppas att vi till hösten kan återgå till mer normal verksamhet med torsdagsöppet, nybörjarkurser och föreläsningar.

Följande föreläsningar är klara i höst:

15 september Sockenstämmoprotokoll med Lars Hammarén

13 oktober Historiska kartor med Bo Bergström från Lantmäteriet i Örebro

3 november Hur jag berättade min släkthistoria, Anders Bockgård

Hoppas att ni finner mening i denna vår och som sagt man kan ju alltid släktforska, så hoppas jag att vi ses i höst och tar nya tag i forskningen.

Göran Jansson styrelsen@lindeforskare.se så ska vi försöka hjälpa dej vidare. Vi har många duktiga forskare i föreningen som har specialkompetenser som vi kan skicka din fråga vidare till.

*Göran Jansson
Ordförande*

***Protokoll från Årsmöte
för Linde Bergslags släktforskarförening 2020-02-25.***

- §1. Val av ordförande och sekreterare för mötet: Göran Jansson och Ingegerd Nordin.
- §2. Val av justerare, tillika rösträknare för mötet, att jämte ordförande justera protokollet: Sven-Erik Larsson.
- §3. Fråga om årsmötet blivit behörigt utlyst: Svar ja.
- §4. Styrelsens verksamhetsberättelse samt ekonomisk redovisning: Båda gick igenom och godkändes
- §5. Revisorernas berättelse: Upplästes och godkändes.
- §6. Frågan om styrelsens ansvarsfrihet för verksamhetsåret: Styrelsen beviljades ansvarsfrihet.
- §7. Föreningens verksamhet och inriktning: Föreläsningarna fortsätter. DNA caféer fortsätter. Tidningen fortsätter att komma ut med 3 nummer om året. Kurser erbjuds. Lokalen hålls öppen för egen forskning på torsdagskvällar. Calle Lindström ansåg att det ska vara fler föreläsningar än de 2 som var inplanerade. Styrelsen hade redan planerat in en till. Verksamheten godkändes.
- §8 Val av styrelseledamöter, jämte suppleanter: Ingegerd Nordin och Sven-Erik Larsson omvaldes på 2 år som ordinarie ledamöter. Karin Ericsson och Margareta Nordahl omvaldes som suppleanter på 2 år. Övriga i styrelsen har ett år kvar.
- §9. Val av revisorer: Omval av Fredrik Krook och Axel Johansson.
- §10. Val av valberedning: Omval av C O Granath och Calle Lindström
- §11. Fastställande av medlemsavgift för 2020. Styrelsens förslag att lämna avgiften oförändrad godkändes.
- §12. Budget för 2020:
Ekonomi är god. Förra året investerades i datorer och en ny skrivare. I år behöver vi investera i en ny ”kanon” för bildvisning. För övrigt har styrelsen inte gjort en specifik budget.
- §13. Motioner: Inga motioner fanns att behandla.
- §14. Ordförande förklarade årsmötet för avslutat och tackade för visat intresse.

Ingegerd Nordin
Sekreterare

Justeras:

Göran Jansson

Sven-Erik Larsson

Årsmötet hölls på Lindesbergs Bibliotek
Efter Årsmötesförhandlingarna bjöd föreningen på kaffe och förtäring.

En vacker gammal protokollsbok, tryckt för Blombergiska Bokhandeln i Lindesberg.

Lindesbergs Barnhem

- Solveig Andersson -

Elsa Engberg.

I en vacker gammal protokollsbok från Blombergiska Bokhandeln i Lindesberg ligger ett kuvert som med svag blyerts har denna text:

"Rådmannen Axel Hygrell. Öppnas efter min död". Protokollen berör verksamheten för Föreningen Lindesbergs Barnhem. Brevet i kuvertet är daterat Lindesberg 23 augusti 1933.

Det börjar så här:

"Min sista önskan är att begravningen får ske i största enkelhet. Skall det bli traktering sköter rådmann Hygrell för det även med barnen".

I stället för blommor önskas en slant till barnhemmet. Brevskriverskan framför också önskemål om att den person som fått ett mål mat via barnhemmet ska fortsätta få detta. Likaså ska fröken Lindberg fortsätta sy åt barnen. Hon försörjer också sin gamla sjuka mor. Elsa Engberg hade hoppats på *"längre arbetsdagar"* men *"man får böja sig"*.

"Tack och farväl" undertecknat Elsa Engberg.

Brevet speglar, tycker jag en person med mycken medkänsla. Hon dog några månader senare. Barnhemsföreningen betalade enligt styrelsebeslut 31.8.1933 sjukhusvistelse och sjuklön.

Elsa Engberg föddes i Hedvig Eleonora församling, Stockholm 3.12.1886. 1907–1912 var hon piga hos en änka/folkskollärrinna med fem barn i Enköping. Hon återvände till Stockholm och återfinns på några olika adresser i staden som ensamstående, sannolikt fortfarande hushållsarbetare.

Årsskiftet 1923 –24 flyttade hon från Bromma till Lindesberg och blev föreståndare för det nyöppnade barnhemmet. Lön första halvåret 60:- / mån. 1926 beslöt styrelsen höja lönen till 1200:- år för hennes utomordentliga arbete.

Lyda Riddarström.

Elsa Engberg efterträddes av Lydia Maria Riddarström född 9.3.1895 i Ljusnarsberg, inflyttad därför 30.12.1933. Hon var barn nr tre till konduktören Anders Jansson vid Kopparbergs station och hans hustru Lovisa Riddarström, skomakardotter från Wasselhyttan, Linde socken. Även Lydia hade varit bosatt i huvudstaden och med största sannolikhet ägnat sig åt husligt arbete. Elsa och Lydia hade haft sin yrkesverksamhet i andra familjers hushåll. De hade därigenom skaffat sig kunskap och erfarenhet, meriter som ledde till arbete som barnhemsföreståndare. Lydia Riddarström flyttade åter till Kopparberg när barnhemmet lades ner 1953. Hon dog 1983.

Barnhemsföreningen bildas.

Barnhemsverksamheten tog sin början vid ett konstituerande möte för "Stiftelsen Lindesbergs barnhem" den 28.12.1917. Pengar behövde samlas in och "teckningslistor" delades ut. Där kunde den som ville teckna sig för att ge bidrag till föreningen. Det betalades Elsa Engberg. I en vacker gammal protokollsbok från Blombergsska Bokhandeln i Lindesberg ligger ett kuvert som med svag blyerts har denna text:

"Rådsmannen Axel Hygrell. Öppnas efter min död".

Protokollen berör verksamheten för Föreningen Lindesbergs Barnhem. Brevet i kuvertet är daterat Lindesberg 23 augusti 1933.

Brevet speglar, tycker jag en person med mycken medkänsla. Hon dog några månader senare. Barnhemsföreningen betalade enligt styrelsebeslut 31.8.1933 sjukhusvistelse och sjuklön, från 50 öre och uppåt. På barnhemmet skulle ges vård och omsorg och åt friska barn från familjer med tuberkulosmittade medlemmar. Vid sammanträde i januari 1918 utsågs flera ständiga ledamöter i föreningen, bland andra fröknarna Eva och Clara Blomberg, kyrkoherde Nils Dofsén, brukägare, Thore Lindberg, fru E Klingberg, fru Maria Örn, fotografen Alfred Michelson, rådman Hjalmar Wijkström. Föreningens "starke man" var rådman Axel Hygrell, som innehade de verkställande posterna. En ständig medlem, "välfrejdad person" hade betalat minst 10 kr till föreningen.

Av protokoll av den 2.1.1918 framgår att ett fastighetsköp för föreningens räkning verkställdes av rådsmannen Hjalmar Wijkström. Det hade skett via offentlig auktion 22.6.1917. Säljare var ett sterbhus med Maria Kristina Andersson som ansvarig. Hennes fyra halvsyskon hade lämnat fullmakt. Köpet avsåg "lägenheten Anneberg vid nedre delen av Björkhyttebacken, 1450 kvm av Jordäga 62.

Här fanns ett boningshus om rum och kök samt två vindsrum jämte utbyggnad, källare och trädgård med fruktträd. Kostnaden var 4.675:-, som finansierades med övertagande av ett sparbankslån på 650:-, samt kontant via de insamlade medlen. Efter inköp av sängutrustning hade föreningen kvar 1309:83. Nästa steg var att hos KB "inhämta tillstånd att äga och erhålla lagfart å lägenheten Anneberg"

Den inköpta fastigheten med tidigare invånare verkar ha lite sin egen historia som här kommer i korthet.

I församlingsboken för Lindesbergs stad 1914-1924 står som ägare A P Anderssons sterbhus. Muraren Anders Petter Andersson, född 1826, hade med sin familj flyttat till Anneberg 1891. Hustrun Christina Hansdotter var född i Linde 1829, död 16.12.1900. Bosatt Anneberg, "stadens egor". 10 år senare dog mannen. I husförhörslängder och församlingsböcker, Lindesbergs stadsförsamling, kan man få information om familjen. Hustruns dotter före äktenskapet, Maria Chris

Med Örns donationen följde ett villkor: Föreningen skulle för all framtid sköta denna familjs gravvård på Norra Kyrkogården i Lindesberg.

tina, född 1853, hade 1896 återkommit från Amerika. Anna Lovisa född 1862 flyttade 1879 till Örebro.

Anneberg och dess tidigare invånare.

Som gift Jefvert utvandrade hon tillsammans med man ("järnarbetare") och två söner födda 1883 och 1885 via Hamburg till Brasilien. I Stockholms rotmansarkiv noterat: 1891.05.28 utvandrat till Brasilien. 1917 har hon blivit änka, fortfarande bosatt i Brasilien. Om sonen Carl Johan, född 1860 antecknat "i Amerika". Han hade flera år uteblivit från "exercisen". 1917 bosatt Ashland, Wisconsin, Norra Amerika. Emilia Helena, född 1866, hade redan 1886 flyttat till huvudstaden.

I rotmansarkivet står att hon flyttat till utlandet 1894 i april. Utrest från Göteborg 1894.05.14 med destination Québec. Återfinns senare gift i Chicago. Av sex barn hade alltså fyra givit sig av över haven västerut. I hemmet fanns Beda Mathilda, född 1864, och Axel Leonard, född 1869, "idiot". Under tidigt 1900-tal avsågs ett par lägenheter från Anneberg. Maria Christina flyttade inom staden och senare till Örebro, där hon dog 1934. Kvar på fastigheten, som benämns sterbhus, blev Beda Mathilda och Axel Leonard. Efter Beda Mathildas död på Lindesbergs sjukstuga 1915, kom Axel Leonard senare till Lindshytttegården där han avled i tbc i februari 1918. Lindshytttegården var stadens fattiggård, senare ålderdomshem.

Vykort på Barnhemmet i Schröders Backe i Lindesberg. I bakgrunden Bergbolagen.

Den hade tagits i bruk i slutet av 1880-talet. Här bodde gamla, sjuka, män, kvinnor och barn med de gemensamma problemen, försörjning/omhändertagande.

Från 1920 skulle i första hand gamla människor vistas här. Idén bakom fattiggårdarna var att de intagna så långt möjligt skulle arbeta för sitt uppehälle. Lindsbyttgården hade så sent som på 1940-talet jordbruk med kreatur. Sömnad, vävning och snickeri var andra sysselsättningar. Gården ersattes 1961 av Ågården.

Barnhemmet.

Så åter till den planerade barnhemsverksamheten som sköts upp. Fastigheten hyrdes ut. I underlag för 1922 är fastighetstaxering beskrivs huset så här: "Ett boningshus och ett uthus, båda av trä under tak av tegel och 30 a 40 år gamla". 1921 var man inne på att lägga ner projektet. Det hade kommit en ny barnvårdslagstiftning. Årsmötet avslog enhälligt förslag om föreningens upplösning. Det dröjde dock ytterligare något år innan man började göra allvar av barnhemsplanerna. 28.12.1922 fattade föreningen beslut om ombyggnad. I februari 1923 antogs anbud från byggmästare Gustaf Karlsson, kostnad 9.300:-. Insamlade medel och lån skulle täcka denna. Föreningens mål, barnhemmets öppnande, kom allt närmare. I december 1923 beviljade Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos bidrag med 50 hem med tbc 1.7.1923 författades en vädjan till allmänheten om kontanter och annat som kunde behövas. Önskar att invånarna blir föreningsmedlemmar, medlemsavgift 3:-/år.

Barnhemmet beskrivs så här: "Ett trevligt barnhem med rum och kök på nedre botten samt två rymliga sovrum på övre botten". En rymlig källare med badrum och övriga utrymmen.

En skrivelse med begäran om ekonomiskt stöd gick också till Dispensärstyrelsen för Örebro län. Av denna framgår att "Hrr Stadsfullmäktige, afslagit vår anspråkslösa anslagsbegäran".

Fattigvårdsstyrelsen verkade negativt inställd. Man fick dock bifall till att hålla en basar i oktober 1923. I februari 1924 togs de första barnen på Lindesbergs barnhem om hand. För 1925 beviljades av dispensärstyrelsen 1:-/barn och dag, 4380:-, under villkor att hemmet skulle stå öppet för barn från hela länet, samt att landstinget hade rätt att utse en styrelsemedlem samt en revisor. Bidraget från Nationalföreningen mot tbc fortsatte med 50 öre per barn och dag. Dr. Hallén hade som hemmets läkare ett arvode på 100:-. Även Axel Hygrell uppbar viss ersättning för det arbete han lade ner.

Ansvarsförbindelse angående vårdavgift skrevs med barnens hemkommuner. Det beslöts också att man skulle ordna med trädgård, gårdsplan och staket. 1928 gjordes en tillbyggnad. Enligt protokoll var situationen dessförinnan rätt besvärlig. Föreståndarinnan hade 3-4 barn boende i sitt rum. Både hon och hemmets hembiträde behövde egna rum. Dessutom borde flickor och pojkar skiljas åt. Värmeledning installerades.

I början av 1940 talet sålde föreningen till Bergbolagen den mark man tidigare köpt av Lindesbergs Ma

nufakturverk. Det pris man fick var 10 gånger högre än det man betalat. Barnhemmet fick fortsätta disponera marken och Bergbolagen slapp bygga en ful brandmur.

En del ytterligare information om fastigheten och ekonomi kan vara av värde innan barnens situation behandlas. 1943 fick föreningen bidrag från Allmänna arvsfonden till 10 barnsängar, 415:-, och nya möbler till föreståndarinnans rum: ottoman, sekretär, bord, byrå, fyra stolar, spegel, 835:-. Från 1.10. 1943 fanns tre biträden anställda. För dessa hade hyrts rum i staden. I underlag för fastighetstaxeringen 1952 beskrivs trädgården så här: 15 äppelträd, 3 päronträd, 2 körsbärsträd, 2 plommonträd.

1948 genomfördes ytterligare en renovering trots att man 1946 tillsatt en utredning med avsikt att skaffa en ny fastighet för barnhemmet. Samarbete skulle äga rum med staden och landstinget även om det sistnämnda redan uttalat planer på lägga barnhemmet på annan ort. Renoveringen hade föregåtts av inspektionsbesök vintern och våren 1948 från socialstyrelsen och barnavårdsassistenten Birgit Hammar (henne minns jag lite från min tid som socialarbetare) länsstyrelsen. De uttryckte som sin uppfattning att barnhemmet gjorde ett lite trist intryck. Behov av både sovrumsmöbler och leksaker konstaterades. Även vissa andra förbättringar behövdes. Personalen bestod då av föreståndarinnan, kokerska och två biträden. Av de 10 placerade barnen var 6 sängvätare.

Bidraget från Nationalföreningen mot tuberkulos fortsatte med 50 öre per barn men sänktes 1943 till 25 öre. 1.1.1952 utgick det helt. Tuberkulosvården hade avsevärt förbättrats. Pengarna behövdes i stället till förebyggande åtgärder, vaccination och skärmbildsundersökningar. Landstings-, statsbidrag och vårdavgifter blev andra inkomstkällor.

Donation.

1934 erhöll barnhemmet en donation på 1000:- av Gustaf Oscar Örn, född 1863 i Linde Bergsförsamling, Westantorps församling, men uppväxt i staden. Han var son till handlanden Per Victor Örn och dennes hustru Susanna Maria Ericsson. Familjen senare utflyttad. Med donationen följde ett villkor: Föreningen skulle för all framtid sköta denna familjs gravvård på Norra Kyrkogården. Här är först begravda tre småsyskon till Gustaf Oskar, döda 1869, 1871 och 1877. Även Per Victor och Maria fick sin sista vila här 1911 och 1927. Båda var när de avled bosatta i Stockholmsområdet.

Barnhemsföreningens

fortsatta verksamhet. Hösten 1952 beslutade landstinget att verksamheten vid barnhemmet i Lindesberg skulle avvecklas. Vid årsskiftet 1952–1953 fanns tre barn kvar och våren 1953 fanns där fem barn. Axel Hygrell avgick som verkställande ledamot efter 30 års

förtjänstfullt arbete. Han avled 1959. 30.12.1960 redovisar föreningen en balansräkning med tillgångar på 21.270:54. Av denna framgår också att det finns en donationsfond efter första föreståndarinnan Elsa Engberg. 1.6.1960 var alla inventarier sålda.

Från 1960-talet finns flera revisionsberättelser bevarade. Avvecklingen av barnhemmet och vad som därefter följde beskrivs i korthet i slutet av denna berättelse,

Barnen.

Vid årsmötet 1926 konstaterades att barnhemmet under 1925 varit i stort sett fullbelagt. 12–15 barn var inskrivna under verksamhetsåren. 1926 var vårdkostnaden 1.78 per barn och dag, 1929 2.07, 1940 2.71, 1943 3.34, 1946 4.28, 1951 9.29.

I Lindesbergs kommunarkiv finns bevarade två ”journalböcker” med uppgifter om barnen. Informationen är mycket varierande, kortfattad i början av perioden, sen alltmer omfattande. Det finns också årsberättelser. Av dessa kan man utläsa att flertalet barn var under 10 år när de kom till barnhemmet. Några var spädbarn som aldrig vistats hos sina föräldrar. Den tid de bodde på hemmet i Schröders backe var mycket varierande. En del barn togs om hand under vårdarens sjukdom och återvände när föräldrarna kunde ta hand om dem. För andra blev barnhemmet deras uppväxtmiljö under lång tid. Huvudsyftet var ju egentligen att ”stärka” friska barn från tbc-smittade hem.

De första barn som finns inskrivna, 4.2.1924, var ett brödrapar, 9 och 11 år gamla. Fadern sjuk. Den äldste pojken skrevs ut efter ett halvår, den yngre var kvar ett och ett halvt år. En tolvårig flicka, vars mor drabbats av tbc, sjuknade och kom till Lindesbergs sanatorium efter fyra månader. 13 barn i åldern 3–14 år skrevs in detta år, flera syskonpar. I två av fallen led fadern av tbc, i 11 modern sjuk. En av dessa finns antecknad som död i tbc. 7 av barnen var 3 år eller längre på barnhemmet, längst 7 år. 3 barn med kort vistelsetid kom till annan institution. Syskon skrevs ut vid olika tidpunkter. Barnen kom från olika kommuner i Örebro län.

Under 1920 och 1930-talen ser man ut att ha följt reglerna om tbc-smitta i hemmet. Det var i de flesta fall modern som uppgavs vara sjuk men även andra familjemedlemmar kunde vara drabbade eller döda i tbc. Av 8 barn inskrivna 1925 hade 7 föräldrar död i tbc. Några dödsfall inträffade även bland barnhemsbarnen. 1926 dog en 9-årig flicka i tbc-relaterad sjukdom. Hennes far hade tidigare avlidit. En liten pojke dog ca 8 månader gammal i tbc efter en månads vistelse på barnhemmet. Hans mamma hade dött tre månader efter hans födelse i samma sjukdom.

En del av barnen kom från andra institutioner, ibland direkt från spädbarnshem. Flera gånger nämns Holmsäter i Örebro, som också var mödrahem.

2010-talet jämnades barnhemmet med marken och januari 2020 öppnades "Bergsparken" med bland annat vårdcentral och ett antal hyreslägenheter, på samma plats.

Hur länge bodde då ett barn på hemmet?

Vistelsetiderna varierade kraftigt, mellan 2 och 7 år var vanligt. De längsta boendetiderna jag sett gäller några individer med inskrivningsdatum 1925.19.31. Protokoll Lindesbergs barnhemsförening, in- och utgående skrivelser angående föreningen, Journalböcker från åren 1924-1953.

De stannade 8, 10, 11 och 14 år, dvs merparten av sin barndom. En hel del fullföljde under denna tid sin skolgång vid Lindesbergs folkskola, 7 år, och blev konfirmerade i Lindesbergs kyrka. En så långvarig och svårbotad sjukdom som tuberkulos drabbade familjerna både socialt och ekonomiskt. De långa vistelsetiderna har nog i detta en stor del av sin förklaring. Efter vistelsen på barnhemmet kom en hel del av barnen till fosterhem, andra skrevs ut till anhöriga men också direkt till någon form av arbete eller yrkesutbildning. Familjernas kontakt med barnen under barnhemsvistelsen fungerade mycket olika. En del hälsade på, skickade brev och paket medan andra helt lyste med sin frånvaro.

I två berättelser av f.d. barnhemsbarn, i Bergslagsposten 15.5.2006 och Lindesbergare berättar, nr 1 årgång 1, Lindesbergs hembygdsförening, ges en positiv bild av långa vistelser på barnhemmet. Under 1940-talet ändrades intagningskriterierna en del. Bostadsbrist, moderns förvärvsarbete och mindre goda sociala förhållanden kunde nu vara skäl för omhändertagande.

Flera s.k. svårplacerade barn med vad vi i dag skulle kalla intellektuella funktionshinder placerades på barnhemmet en tid men flyttade sen vidare till specialinstitutioner

Avveckling.

1952 beslutade landstinget att Lindesbergs barnhem skulle upphöra 1953.

De sista barnen skrevs ut i juni 1953. Landstinget hyrde sen fastigheten och bedrev först förskoleverksamhet för hörselskadade barn. Därefter blev lokalerna en del av landstingets yrkesskoleverksamhet. Våren 1968 upphörde föreningen Lindesbergs barnhem. Dess tillgångar överfördes till staden. Därefter fanns en tid "dagiset Schröders backe".

Några år var det också ett "allaktivitetshus". På 2010-talet jämnades huset med marken. I januari 2020 öppnades "Bergsparken" med bland annat vårdcentral och ett antal hyreslägenheter. Så mycket kan en fastighets över 100-åriga historia berätta.

Källförteckning

I Lindesbergs kommunarkiv, barnavårdsnämndsprotokoll för stad och bergsförsamling.

Riksarkivet SVAR: Kyrkböcker Lindesbergs stad och Enköping med flera, folkräkningar.

Arkiv Digital: Sveriges befolkning.

Rotemansarkivet för Stockholm

Emigrantregister: Emihamn, Emibas, Sveriges dödbok.

Linde Bergslags församling ang. Örns familjegrav

Lindesbergs Kulturhistoriska Arkiv

Emilie Catharina Andersson, flickan i mitten med den rutiga kjolen, föddes i Linde Bergsförsamling den 18 februari 1863.

Från Siggeboda till Kina

Missionären Emelie (Emma) Catharina Andersson (1863-1950)

Ann Charlotte Laudon-Tegerhult

Slutet av 1800-talet var en uppbrottets tid för många unga, vuxna, ensamstående kvinnor och män i vårt område. Om detta vittnar inte minst flyttlängderna i Linde Bergsförsamlings kyrkoarkiv. Anledningarna var många. Bergsbruket gav inte samma utkomst och trygghet som tidigare. Befolkningen hade vuxit, industrierna i städerna ropade efter arbetskraft och nya arbetsområden fanns inom räckhåll. Några såg utvecklingsmöjligheter, andra äventyr. En och annan sökte sig helt enkelt bara bort.

I likhet med många andra i Sverige emigrerade man till Amerika. Stockholm låg inom räckhåll och för några fanns en längtan efter utveckling i nya yrken och i studier. Gemensamt för alla var dock att man bröt upp från invanda sociala och ekonomiska relationer, men också med en önskan om en bra framtid. Den här berättelsen handlar om en person som finns noterad i utflyttningslängden 1885 i Linde bergsförsamling. En kvinna som får sitt arbetsområde i en helt annan världsdal i ett arbete som skulle kräva stor andlig kraft, yrkesskicklighet, diplomati, oräddhet och en stor portion självständighet.

Emilie Catharina Andersson föddes i Linde Bergsförsamling den 18 februari 1863. Hon var nummer fyra i en syskonskara på nio. Några syskon avled i tidig ålder. Fadern, Bergsmannen Per Erik Andersson, var född i Linde 1834 och var förutom bergsman även riksdagsman i andra kammaren. Han avled 1887. Modern hette Anna Elisabeth Svensson och var född i Nora 1838.

Familjen bodde i Siggeboda, men flyttade efter det att Per Erik Andersson avgår som riksdagsman, till Garphyttan. När han avlider 1887 flyttar man tillbaka till Siggeboda där bland annat Emilie står som en av ägarna till Hyddan Siggeboda.

Så småningom flyttar modern till Västerås och Stockholm där hon bor tillsammans med yngsta dottern Hulda Helena som efter faderns död flyttar till Kolbäck och Västerås och arbetar som bokföreläsare bland annat på Sörstafors bruk, men även som guvernant.

En bror Per Anton flyttar till Västra Vingåker och inleder en karriär inom Postverket där han arbetar

både i Eskilstuna, Visby och Stockholm fram till sin död 1924. En bror, Carl Axel uppges i husförhörlängden” vistas i Amerika” och hans öde är oklart. Ytterligare en bror avlider 1918. En äldre syster till Emilie emigrerar till Amerika redan 1885.

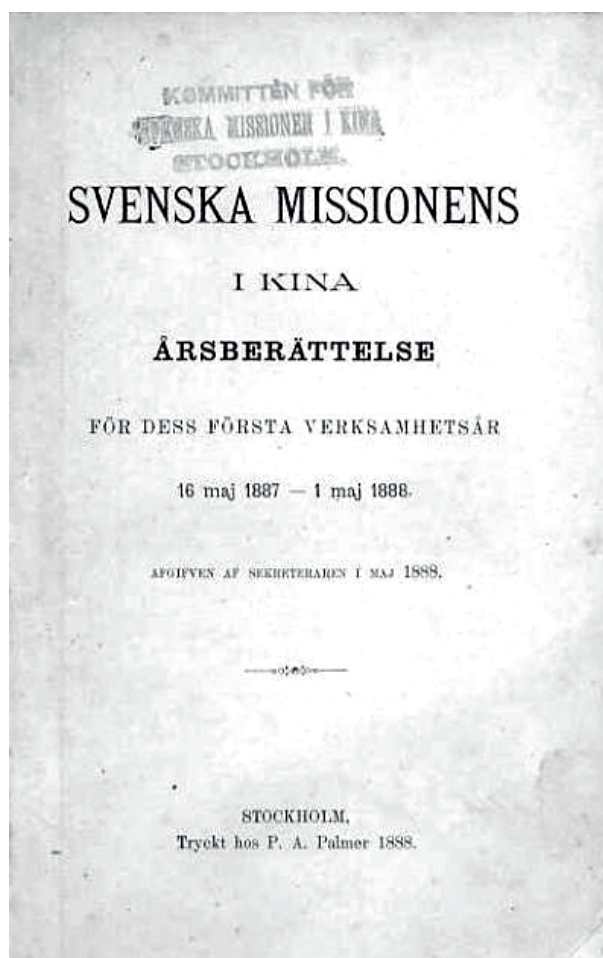
Så slutligen Emilie (kallas också för Emma) som är huvudpersonen i den här berättelsen. Hon står som lärarinna i husförhörlängden när hon flyttar från Linde Bergsförsamling till Stockholm 1885. Hon bor på Södermalm och är antecknad som folkskollärarinna i Rotemansarkivet. Sannolikt arbetar hon också på Söder, men det är svårt att få någon vetskap om var. Under åren 1885 – 1893 flyttar hon ett par gånger, men alltid på Söder. 1893 försvinner hon ur Rotemansarkivet men återkommer 1915 som inflyttad från utlandet (Kina). Benämnes nu i Rotemansarkivet som missionär.

Emilie reser ut som missionär första gången 1895. Hon arbetar för Svenska Missionen i Kina (SMK) numera Evangeliska Östasienmissionen. Hennes val av livsuppgift har sannolikt påverkats av både uppväxten och släktskapet med farbrodern Carl August Andersson-Meijerhjelm på Siggebohyttan. Han var engagerad i Evangeliska Fosterlandsstiftelsen och verkade både som resetalare, författare och missionär. Under några år på 1870-talet arbetade han som lärare på Johannelunds missionsinstitut i Bromma.

1887 bildades i Sverige en kommitté för att stödja Erik Folke, som blev den första missionären i Svenska Missionens i Kina (SMK) tjänst. Detta sker endast ett par år efter det att Emilie har flyttat till Stockholm. Erik Folke hämtade sin inspiration i England och SMK samarbetade härefter under lång tid med China Inland Mission CIM). Den förste missionären fick hjälp med boende, språkstudier och framförallt hjälp att hitta ett lämpligt arbetsfält. SMK rekommenderades ett område vid Gula Floden där provinserna Shanxi, Shaanxi och Henan möts.

Hur Emilie inspirerats av Erik Folke och SMK kan man bara spekulera kring, men 1895 reser Emilie ut som missionär till Kina. Hon omnämns med några rader i SMK:s årsberättelse 1894-1895 som ”*fröken E Andersson kvar i London*” där hon sannolikt fick ytterligare stöd och kanske språkhjälp inför resan och sitt arbete och då i samarbete med China Inland Mission.

När exakt Emilie kommer till Kina går inte att utläsa av årsberättelserna. Sannolikt kommer hon till de provinser där Erik Folke redan startat sin verksamhet, nämligen Shaanxi och Shansi provinserna nära

Evangeliska Östasienmissionen. Årsberättelser och historik. <http://w.w.w.eom.nu/index.php/historik>.

Gula floden. Det måste också ha blivit en rejäl kulturkrock för en västerländsk kvinna att möta befolkningen i Kina. Utlänningar kallades inte sällan ”*de främmande djävlar*na” och kunde ibland utsättas för rena våldshandlingar. Dålig infrastruktur med leriga och ibland obefintliga vägar och åsnekärra som enda fortskaffningsmedel innebar svåra och inte sällan farliga resor.

Förutom att sprida det religiösa budskapet var socialt arbete, utbildning och medicinskt arbete de främsta verksamheterna inom vilka missionärerna var verkamma. Vid den här tiden fanns i Kina ett mycket stort och utbrett missbruk av opium och många kineser förverkligade illa. Utbildningen gick på lågfart. Små flickor plågades genom att man lindade deras fötter från späda ålder vilket gav dem ett rörelsehandkapp senare i livet och som många av den tidens kinesiska kvinnor led av.

I och med att missionsstationerna engagerade sig, dels i sociala frågor, dels i utbildning, men också i konkret hjälparbete vid naturkatastrofer och i opiumarbetet ökade gradvis det allmänna förtroendet för ”utlänningarna” hos kineserna.

Emma Anderson,
född d. 18/2 1863, utr. första
gången 1895.

Porträttbok. Evangeliska Östasienmissionen

Ur årsberättelserna för 1898 och 1902-1903 får vi veta att Emilie eller Emma som hon nu kallas, arbetar framgångsrikt med socialt arbete bland opiummissbrukare, men också med skolfrågor och med kvinnor i Honan provinsen. Hon övertar även tillsynen för en flickskola vid I-shi stationen. Det förefaller som om Emmas viktigaste arbetsfält är utbildning, vilket väl faller sig naturligt med tanke på hennes egen utbildningsbakgrund, och hon gör det tillsammans med två andra missionärssystrar. Det nämns också att hon är ute i provinserna och missionerar.

Det är svårt att utläsa i årsberättelserna om vad som hände med SMK:s missionärer under Boxarupproret i Kina (1898-1901). Vi vet av uppgifter ovan att Emma arbetade med utbildningsfrågor efter upproret. Många missionärer led mycket svårt och förföljdes, även dödades under de här åren.

Mot slutet av 1800-talet upplevde Kina en stark utsatthet med dålig försörjning, korruption och med stark påverkan från andra (väst) länder som ville öppna upp för både handel och mission. Stark missväxt kulminerade i flera patriotiska rörelser varav "boxarna" var en. Aggressiviteten riktade sig främst mot utlänningar och kristna kineser samtidigt som det bedrevs politiskt spel inom dynastier i landet. 1901 stiftades fred som också ledde till olika sociala reformer och förbättringar internt i Kina och ett tiotal år senare störtades den gamla kejsardynastin. Under Boxarupproret fanns i Kina 214 missionärer där flertalet var kvinnor. 41 missionärer dödades och även barn till dessa.

Emma överlevde Boxarupproret och återvände hem till Sverige 1904. Hon bor då på Missionshemmet Duvbo i Spånga. Det var en stor gård som inköpts av Svenska Missionen i Kina för att ge husrum och återhämtning för hemvändande missionärer. Duvbo finns än idag och drivs av Evangeliska Östasienmissionen.

Under följande period är det svårt att följa Emmas liv i Sverige. Hon bor periodvis i Stockholm och då sannolikt hos eller nära, en syster, Hulda Helena, där även deras mamma finns. Modern avlider i Stockholm 1913. Rotemansarkivet ger knapphändiga upplysningar över Emmas flyttningar men 1917 är Emma åter på Missionshemmet i Duvbo och 1919 reser hon återigen till Kina. Av årsrapporten 1915-16 framgår att man i stort sett arbetar inom samma verksamhetsområden som tidigare. Det är svårt att få kunskap om senare år, men det mest sannolika är att man utvecklar och fördjupar det pågående arbetet. Man håller kristna seminarier för både män och kvinnor, arbetar med "hvardagskola" och industriskola samt socialt- och medicinskt arbete främst med opiumasyler. Man får anta att Emma främst arbetar inom "sitt" område-utbildning. SMK hade även startat en skola för svenska missionärsbarn. Under åren härefter hjälper även SMK till att bygga upp kinesiska kyrkor där man är noga med att stödja och ge de kinesiska församlingarna eget ansvar.

1925 återvänder Emma till Sverige. Hon flyttar till Stockholm och bor sannolikt nära sin syster Hulda Helena. Kvarstår på adressen när Rotemansarkivet upphör 1926. Finns inga uppgifter-förutom missionär- angående andra arbetsuppgifter.

Emilie Emma Katharina Andersson avlider 1950 i Stockholmsområdet. Hon bor (enl adressen) sannolikt i nära anslutning till Missionshemmet Duvbo.

Referenser

Lindesbergs kyrkoarkiv. Husförhörslängder Linde bergs församling

Spånga Kyrkoarkiv Husförhörslängder

Rotemansarkivet

Döda och begravda i Sverige. Sveriges släktforskarförbund

Lindesbergs kulturhistoriska arkiv. Bildmaterial

Evangeliska Östasienmissionen. Årsberättelser och historik. <http://w.w.w.eom.nu/index.php/historik>

Nyberg Kenneth, (2013) Boxarupproret och kinasvenskarna. Historielärarnas förenings årsskrift 2013 sid 76-91

Claesson Anna Maria, (1997) Hela världen ligger öppen för dig! RIG Kulturhistorisk tidskrift nr 4 1997

Jerlström Magnus, (2018) Predikanten som blev hembygdsforskare. Bergslagshistoria 2018 (sid 79-82)

Lindesberg i världen

Sven Erik Larsson

Den 29 mars 1945 klockan 0930 inkom han till Stockholm Kriminalpolisens 6:e rotel för förhör angående hans politiska inställning och sin tjänstgöring i Waffen- SS. Detta enligt eget önskemål inför tänkt anställning som remontryttare.(civilanställning) på regementet A1 Stockholm. Detta är inte sant. Chefen försvarsdepartementet hade beslutat att förhör skulle hållas innan beslut om anställning. Anställning beviljades.

Vad visste polisen innan förhöret?

6:e roteln hade redan tidigare kännedom om personen och hans göranden. Den 24 juli 1943 begärdes att ett särskilt ärende skulle upprättas. Den då rådande postgranskningen hade tagit 2 kortbrev i beslag den 26 feb 1943. Enligt upprättat PM 31 december 1943 inkom till försvarsdepartementet en anhållan om att få bli inkallad till beredskapstjänstgöring vid K3. Detta för att kunna söka avsked från Waffen- SS Blev enligt en skrivelse 20 jan 1944 klassad som nazist och hamnade i beteckning B. I jan 1944 berättar Levi Martin Ågrahn för polisen att han träffat honom i SS förband och samma sak gör Gösta Ove Stawåsen senare i maj 1944. Båda SS- soldater. Gösta Ove nämner också att fästmän till den förhörde var i Berlin.

Hon anlände 19-11-1943.

Vem var personen?

Vem var det då som steg in till Stadspolisens 6:e rotel i Stockholm. Han var 166 cm lång, ljusblont hår och hade blå ögon. Namnet var John Erik Eriksson och var född i Guldsmedshyttan 1916 17/8. Modern var född i Lindesberg. John Erik är född utanför äktenskapet och säger sig inte veta varför han fått efternamnet Eriksson. Modernt gifte om sig när John Erik var ca 3 år. John Erik vistades hos sin mormor nu boende i Guldsmedshyttan. 1926 12/21 kom John Erik som fosterson till sin moster. Familjen bodde under Ulvsta ägor i Säby socken i Västmanland. John Erik genomgick små och folkskola samt konfirmerades. Antecknad för nattvarden i Säby kyrka 1932. Arbetade fram till 1935 med jordbruksarbete samt en tid med tidningsförsäljning.

Vad hände?

I november 1935 blev John Erik anställd som volontär vid K3 i Skövde. Genomförde sin utbildning till korpral. Våren 1938 begärdes avsked som beviljades. I juni samma år volontär vid K 1 Stockholm fram till aug 1939. Hade sedan en anställning som

cykelbud hos slakterifirman H W Forsberg på Slöjdgatan 7 i Stockholm. Gifte sig 1939. Skilde sig 1942. Volontär vid A 1 Stockholm 1940 till 1941 31/10 och åter till K 3 i Skövde 1/11 samma år. Stannade där till 30/1 1942 då han fick avsked för att åka till Finland som krigsfrivillig. Avreste till Finland 19/2 1942 Svirfronten. Hem igen 29/8 1942. Polisen noterar i ett PM den 20/4 1944 att frivillige Eriksson blivit hemskickad såsom oduglig. Detta enligt en anteckning i Eriksson personalkort.

Enligt egen utsago återvände han till Finland den 10 september 1942 för att söka arbete. Dålig lön och höga priser gjorde att han sökte sig till ett tyskt Waffen SS förband i Finland och skrev på för dem. Den 15 december med båt till Reval (Tallinn) och sedan vidare med tåg till Berlin. Eter läkarundersökning vidare till uppsamlingsplatsen Sennheim i ockuperade Frankrike. Eriksson själv uppger att det förkom lite lätt exercis. Inget om att där bedrevs SS propaganda i massiv omfattning. Trohetseden till Hitler avlades, även av Eriksson. Visserligen säger han i förhör att han inte begrep så mycket av språket. Likställde det med krigsmans erinran. På platsen just då fanns endast en svensk till. Harald Johansson som rymde från Oslo till Sverige senare. Ett nytt kontrakt upprättades för Eriksson gällande för två år.

Efter Sennheim vidare till Mitau i Kurland för två månaders rekrytutbildning. Därifrån till Grafenwöhr Bayern i slutet av april 1943 för ytterligare utbildning. Denna avslutades i augusti samma år På utbildningen fanns nu 38 svenskar och 8 estlandssvenskar. Vid förhöret namnges några av dessa 38. Walter Nilsson och Karl Erik Persson. Båda stupade på Östfronten 1944. Karl Olof Holm och Fagerström från Göteborg. Karl Olof Holm deserterade hösten 1944 i Estland och greps av fältgendarmen 12 oktober och ställdes inför krigsrätt. SS officeren Rydén fanns också där. Han mördades i Berlin 1945. SS officeren Gunnar Eklöv greps för dådet men släpptes eftersom ryssarna var inne i Berlin.

Efter avklarad utbildning blev Eriksson placerad i division Nordland som korpral. (SS Rottenfuher) Förbandet skulle bekämpa partisaner i Kroatien. Stämningen inom svenskgruppen beskrivs som dålig och sex man gav sig av till partisanerna. Eriksson begärde avsked men en svensk SS officer rev sönder densamma och hotade med att skjuta honom. SS officeren var Hans Gösta Persson som senare deltog i slutstriden runt Hitlers bunker.

Den 19/11 1943 anlände Erikssons fästmö till Berlin. Detta inför ett tänkt bröllop. Paret fick ett barn 1943. Eriksson hade tidigare skriftligt erkänt faderskapet. Waffen- SS såg positivt på äktenskapet.

Något äktenskap blev inte av eftersom papperna var på drift. De två förlovade sig i Berlin och Waffen -SS utbetalade 100 mark var 10 dag till fästmön. (Sagt av Eriksson i polisförhör) Under vistelsen i Berlin inlämnades återigen en ansökan om avsked. (Stämmer med PM upprättat i slutet av 1943 31/12 av kriminalpolisens 6:e rotel.

I slutet av Jan 1944 återvände Eriksson till Nordland som omgrupperats till Narva. Han omdirigerades till ersättningsförband förlagt vid Riga. Detta i avvaktan på att avskedet skulle beviljas. I ersättningsförbandet SS pansarbrigad Gross där Eriksson nu tjänstgjorde fanns två svenskar till. Wolfgang Eld-Albietz (Född i Hamburg, svenska föräldrar) och Johan Westin. Den sistnämnde försvann i slaget om Kurland och dödförklarades så sen som i augusti 1984. I juli insattes förbandet i striderna om Riga. Den 23 /9 1944 sårades Eriksson av ett granatsplitter i pannan och transporterades till krigssjukhus i Pommern.

Eriksson erhöll tre utmärkelser:

Infanteristridsmärket i silver, Sårade märket och Järnkors 2 klass. Under vistelsen där beviljades avskedet och när vården var klar reste han hem till Sverige. John Erik hade giltigt pass och både ut och inresan till Sverige skedde på laglig väg. Anlände Sverige den 1945-02-02 över Mon.

Vad hände sen?

Gifta sig 1945 med fästmön. En son sedan tidigare och Eriksson hade tidigare erkänt faderskapet. Senare föds en dotter. Eriksson fick sin anställning som remontryttare A1 Stockholm 1945. Sökte senare till samma arbete på A2 i Göteborg oktober 1946. Sökte sig tillbaka till A1 i Stockholm redan i december 1946.

Innan anställningarna prövades Eriksson av departementschefen som godkände honom.

Sökte senare till samma arbete på A2 i Göteborg oktober 1946. Sökte sig tillbaka till A1 i Stockholm redan i december 1946. Innan anställningarna prövades Eriksson av departementschefen som godkände honom. Polisen vid 6:e roteln beskrev honom som en orolig natur i oktober 1947. 1950 registrerad som fastighetsskötare i Stockholm stad. 1960 som maskinist också i Stockholms stad. Skild 1964 . Fastighetsskötare återigen i Farsta 1975.

John Erik Eriksson avled 1985 i Hudiksvall. Noterat av Säpo samma år.

Militärt

Den militära karriären var inte över för Eriksson. 1955 var det dags för repövning och befälsövning. 1956 till 1957 utbildat sig till Furir. 1958 till 1959 sergentutbildning inom Fo 44. Fanjunkare i regementet I 10-s reserv från 1/10 1967 kvarstår där till 1976 12/31. I den Frivillig försvarsutbildning återfanns en del av Hitlers soldater och även Finlandsfrivilliga.

Särskilt utpekad är Klara – Lidingös FBU förening.

Källor

Arkiv digital folkräkning: 1860 till 1947

Folkräkning: 1940-50-60-75 och 85

Säpos personakt Riksarkivet: H.a 648/45

Eriksson militära stamkort Riksarkivet

Döda och begravda i Sverige. Sveriges Släktforskarförbund

Litteratur

*Bosse Schön: Hitlers svenska SS soldater
Svenskarna som stred för Hitler sidan 208*

Där järnkorsen växer Bildgalleri efter sid 72

Lars T. Larsson: Hitlers vikingar (officerare)

Svenskar i Waffen- SS (Underofficerare)

Wilhelm Tieke; Division Nordland i strid sid 166.

Seve Didriksson framför Didrkfamiljens timmerbil av märket Scania.

Krigsminnen

-Gunilla Didriksson-

Naturligtvis har jag inga minnen från 2: dra Världskriget, för jag var inte ens född när kriget tog slut. De minnen jag trots allt har, är det mina föräldrar och mormor talade om. En sak som jag mycket väl kommer ihåg var alla ytterplagg som inte fick kastas, utan hängdes in i en garderob uppe på stora hallen. Det var kappor och ytterrockar och förmodligen en och annan klänning. Där fanns också en kista med tyger, som kom från mormors syster Alma i Örebro. Kläder och tyger skulle sparas och kunna sys om, ifall det skulle bli krig igen, men de var också dessa kläder vi använde när vi skulle spela teater.

En annan sak man talade om var skolmaten. Jag gick i Ramshyttans skola i Ramsberg och där hade man redan 1952, beslutat att man skulle servera skolmat. Det man fick höra var att den kommit igång, på grund av att många hade det dåligt med mat under kriget och att alla barn kunde på så sätt få ett mål lagad mat varje dag. Om det är sant vet jag inte, men kan nog vara troligt. Tidigare hade man mat med sig hemifrån och många hade det fattigt.

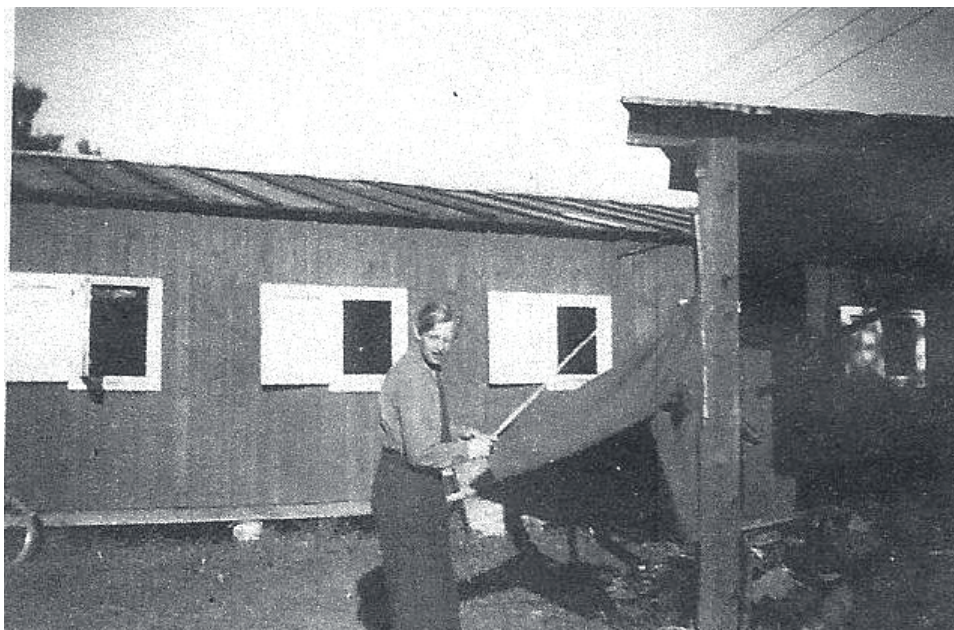
När det var kalas berättades det även friskt om pappa Tage och hans bröders bedrifter. Vissa av dem var duktiga berättare och de skrattade ganska våldsamt. Många anekdoter handlade om när de kört timmerbilarna som familjen hade och vilka människor de träffat på olika ställen och de skrattade med själva, ibland så de knappt kunde berätta. Det berättade även om vad de gjort under kriget. Även då använ-

des lastbilarna, kanske inte av alla av bröderna, men pappa och hans bror Arne var definitivt delaktiga i kriget på sitt sätt och de var inte rädda av sig. Tror inte att någon av dem gjorde lumpen, kanske på grund av att de kunde transportera olika saker. En av de saker de gjorde var att hämta flyktingar vid norska gränsen. Hur de fick sina meddelanden har jag ingen aning om, utan det som berättades, var hur de gjorde. På lastbilsflaket hade de med sig en cykel med lyse och med hjälp av dynamon, kunde de signalera, så att flyktingarna såg vart de skulle gå för att bli upplockade. En del av dem var i mycket dålig kondition. Dessa norrmän kördes vidare till Karlskoga, troligen till något uppsamlingsläger. Tage var också fodervärd till rigshundar. De var dresserade till att släppa in människor, men inte låta dem komma ut igen. De berättade om prstköraren som kom till Skåmmen för att lämna ett brev. Han hade gått in i köpet, men fick vackert sitta på en stol och vänta, tills familjen kom hem igen.

Både pappa och hans bror Arne bodde på den tiden på Skråmmens gård, utanför Karlskoga.

Några av dessa norrmän hörde av sig när jag var barn och var och hälsade på i Resta, där vi då bodde. Det var spännande.

Pappa var med om flera bedrifter. När han 1944 gick på Falu Skogs-och Sågverksskola, träffade han en dansk, Niels Munk Koefoed från Hornslett i Danmark. Han hade flytt under kriget tillsammans med en kamrat och bodde under en period hos pappa och mamma i Resta, efter det att skolan i Falun avslutats.

Norgebaracken i Resta, stod alldeles intill Dammsjön och nästan under Kraftledningen.

För danskarnas skull var båda mina föräldrar till Köpenhamn och hämtade pengar. Pengarna hade sytts in i ett par skor som pappa "köpt" i en affär.

Någon gång under mina tidiga tonår var vi till Danmark och hälsade på familjen Koefoed, som då ägde en möbelfabrik, just i Hornslett.

I Resta, där jag bodde, fanns också ett hus, som vi kallade för Norgebaracken. De som var där, kom närmast från Kjesäter slott utanför Vingåker, som 1942 öppnats som "Norska flyctinghjälpens Mottagarecentral". När flyctingarna vilat ut och fått sjukvård och försetts med pass slussades många av dem ut på arbetsmarknaden i Sverige, där man bland annat ersatte inkallade svenska män i sådant som vedför-sörjningen.

De norrmän som bodde i Norgebaracken arbetade i skogen. Deras förman hette Erik Gustavsson, en man som i alla år bott i Resta. Baracken har jag ett svagt minne ifrån, men inga människor. Hur många de var vet man inte, för det verkar inte som om de alla gånger skrevs in i Kyrkans Inflyttningslängder. Samma barack användes även för kraftledningsbyg-garna, när de drog den stora kraftledningen från Har-språnget, söderut till Laxå.

Det konstiga är att när man väl börjar forska i olika saker, upptäcker man så mycket mer. Man upptäcker att det fanns flera norrmän, men även kvinnor som kom hit. De flesta männen arbetade i skogen.

En annan plats där två av dem högg i skogen, var ef-ter vägen mellan Gammelbo och Kloten, på ett stäl-le som hette Surängen. Det var bl.a. kusiner till den norska landslagsstjärnan i backhoppning, Sigmund Ruud från Kongsvinger. Till Bäcktorp kom flera i

familjen Setterbakken från Kongsvinger, som med nöd och näppe kom över gränsen till Sverige vid Rö-verud innan tyskarna kom. Ytterligare norrmän kom till Ramsbergsområdet och flera av dem gifte sig och blev kvar i trakten.

I vigselboken för Ramsbergs församling, kan man hitta bl.a. Margit Arnesen Setterbakken som gifte sig med Oskar Sundvall i Ö.Löa, broden Ottar Zetter-backen med Kerstin Maria Fantenberg från Rams-berg, Björn Sigmund Sunner från Oslo, som hade ett chaufförsjobb i Resta när han gifte sig med Greta Karlsson från samma by,

Karl Arne Odin från Torrbråten gifte sig med Nel-ly Pauline Olsen som arbetade som hembiträde vid Torrbråten, Ramsberg. De skilde sig sedan och hon gifte om sig med Alvar Erlandsson från samma by.

Även Ruth Winnie Larsson arbetade som hembiträ-de i när hon gifte sig med Arne Spjuth från Rams-berg den 2 november 1945. Hon kom från Halden i Norge och hade, enligt en av sönerna, gått över isen för att på så sätt ta sig till Sverige. För att dölja sig så mycket som möjligt hade hon använt sig av vita lakan som hon drog över huvudet.

Ytterligare en Resta-flicka, Aina Ingegerd Holm, som gifte sig med norrmannen Rolf Inglof Rogne från Mosjön i Norge.

Naturligtvis fanns det fler norrmän i området, men dessa var de som jag känner till och som blev kvar. Eftersom det var så många som gift sig i Ramsberg började jag titta även i de angränsande församlingar-na. Det enda jag hittade var att det gifte sig två norr-män i Lindesbergs stadsförsamling. Landsförsam-lingens uppgifter finns i dagsläget inte digitaliserat.

25958 Larsen	Ruth	120414	300344
29499 Larsen	Ruth	300516	040844
10892 Larsen	Ruth se: Bergwitz		
50699 Larsen	Rut Helena	210420	
43767 Larsson	Ruth Ingrid	250527	080245
49579 Larsen	Ruth Marie	221237	
01988 Larsen	RuthKaroline	270120	230839
50114 Larsen	Ruth Majken Hildegard	051122	
25731 Larsen	Ruth Winnie	161018	180344
07666 Larsen	Selma Olee	260426	070942
37829 Larsen	Selma Wilhelmina	130513	141144

Ruth Winnie Larsen kom till Kjesäter den 8 februari 1945.

10746 Sundt-Hansen	Maurits Christoffer	120215	281142
27075 Sundvold	Magnhild Kristiane	030809	020644
58296 Sundvor	Arne Ingolf	030516	120545
57268 Sundvor	Erling	080720	030545
41799 Sundvor	Nils	200119	130145
41941 Sunner	Björn Sigmund	281026	130145
43202 Suhr	Britt Elbjörg	230227	010245

Björn Sigmund Sunner kom till Kjesäter den 13 januari 1945.

Vid Kjesäter förde man register över norgeflyktingarna.

Registret finns idag på nätet under Register över flyktinger ankommet til Sverige under okkupasjonen 1940/45. Där finns uppgifter från närmare 33 000 förhörsprotokoll om flyktingarnas bakgrund och flyktmotiv. Med hjälp av aktnummret kan man ta del av förhörsprotokollen.

Enligt inflyttningslängd Ramsberg B:8 1917-1947 kom mellan åren 1943-1947

Från Norge 7 personer, Estland, 8 personer och Finland 1 person

Enligt inflyttningslängd Lindesberg B 15 1935-1947 kom mellan åren 1943-1947

Från Norge 12 personer och från Finland 2

Enligt inflyttningslängden Ljusnarsberg B15 1935-1947 kom mellan åren 1943-1947

Från Norge 22, Danmark 21, Tyskland 9, Lettland 7, Polen 4, Österrike 2 och från Finland 4 personer.

Källor;

Register över flyktinger ankommet til Sverige under okkupasjonen 1940/45.

Arkivverket; Digitalarkivet

RA, Den Kgl. Norske Legassjons Flyktingskontor, Kjesäterskontoret; Alfabetiskt register

Film nr. 27 E/2

Muntliga berättelser i Tage Didrikssons hushåll i Resta, Ramsbergs förs.

Faktaruta

Den 9 april 1940 ockuperades Norge av Nazityskland. Det beräknas att cirka 45.000 norrmän flydde till Sverige, men varken lagstiftning eller flyktingmottagning var utformade för att ta emot en sådan massflykt. De flesta problem som uppstod fick ofta lösas direkt när de inträffade. Mot slutet av kriget hade däremot mottagningen utvecklats till en väloljad organisation med gränsbevakning, sjukvård, tolkservice med mera.

Det visas även att Sveriges strikta hållning under de första krigsåren ledde till att många norrmän avvisades men också hur detta ändrades till att bli ett villkorslöst mottagande. Det var framför allt insatserna för och erfarenheterna av flyktingarna vid norska gränsen som gjorde att Sverige senare kunde hantera de stora flyktingströmmarna till landet vid krigets slut.

Från Föreningen.....

Föreningen vill påminna om att vi har en tidskriftsställning i det inre rummet i lokalen på Banvägen. Där finns ett flertal tidningar från släktforskarföreningar som vi har tidningsutbyte med. Ta gärna en titt på tidningarna – kanske kan du hitta något som handlar om just din del av landet som du forskar på.

Följande föreningar finns representerade i vårt tidningsställ:

Folkare släktforskarförening,
Västra Mälardalens Släktforskare,
Stockholms Genealogiska förening,
Värmlands släktforskarförbund (Värmlandsanor),
Sveriges Släktforskarförbund (Släkthistoriskt forum)
Södra Västerbottens släktforskarförbund,
Nora Släktforskare,
Släkt och Bygdeforskning för Engelbrekt i Norberg,
Hallands släktforskarförening,
Västerås Släktforskarklubb (Arosiana),
Ljusnarsbergs släkt- och hembygdsförening,
Eskilstuna-Strängnäs släktforskarförening (Anbudet),
Gellivare släkt- och bygdeforskare (Bygdens folk),
Västerbergslagens släktforskare (Släktforskaren),
Strödda Annotationer – släktforskarblad från Örebro län,
Nyköping-Oxelösunds släktforskarförening (Anknytningen),
Trollhättebygdens släktforskare,
Arkivcentrum i Örebro (Aktstycket) och
Katrineholm-Flen-Vingåker släktforskarförening (KFV-bladet)

Några av ovan nämnda föreningar har meddelat att man går från papperstidning till nätupplaga. Det är:

Stor Stockholms Genealogiska förening,
Katrineholm-Flen-Vingåker släktforskarförening och
Västerås Släktforskarklubb.

Länkar till dessa – än så länge tre nättidningar – ligger i en mapp på datorn direkt till höger in i lokalen.

Sannolikt kommer flera tidningar att följa efter och vår sekreterare Ingegerd har kontakt med våra utbytestidningar och vi fyller på med uppgifter så snart vi får information.

Som sagt – botanisera gärna bland våra föreningsgrannar. Ibland kan man hitta guldkorn.

Obs – obs – alla som tar kopior i lokalen !!!!

Styrelsen har beslutat att ta ut en kostnad för kopior från våra skrivare med **2 kr styck**. Som ni har sett har vi dels den gamla skrivaren/kopiatorn kvar dels en nyinköpt som står på skrivbordet innanför dörren in i lokalen.

Priset är främst till för att täcka kostnaderna för lasertoner i de bägge skrivarna. Vi kommer att ställa en ”sparbössa” på lämpligt ställe eller enklare är kanske att swisha.
(Swishnummer står på den vita tavlan i lokalen)

Följande föreläsningar är klara i höst:

15 september

Sockenstämmoprotokoll.

Lars Hammarén

13 oktober

Historiska kartor.

Bo Bergström från Lantmäteriet i Örebro

3 november

Hur jag berättade min släkthistoria,

Anders Bockgård

Höstens kurser 2020

Tanken är att vi till hösten skall ha nybörjarkurser.

Om intresse finns, även av annan kursverksamhet.

Alla kurser genomförs i Föreningens lokaler i gamla Sandströmshuset, på Banvägen 26 i Lindesberg.

Nybörjarkurserna

omfattar 7 tillfällen á 3 tim/gång. Pris 1000:-

I kurspriset ingår en internetuppkoppling i tre månader med

Arkiv Digital, med alla Sveriges Kyrkböcker på nätet.

Handskrivstydning.

Om intresse finns startar vi upp en kurs dett änne

Kursen omfattar 2 tillfällen. Pris 200:-. Max 8 kursdeltagare/gång.

Anmälan och frågor till calle@telia.com

Mer information i nästa nummer.

